

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

Název studijního oboru	Učitelství pro mateřské školy
Kód studijního oboru	7531R001
Typ studia	bakalářský
Forma studia	prezenční
Specializace	
Platnost	1. 11. 2016

1.

Uveďte principy sociocentrického, pedocentrického a osobnostně orientovaného modelu předškolní výchovy v historické perspektivě i v aktuálních přístupech. Vymezte základní znaky osobnostně orientovaného působení. Charakterizujte „obrat k dítěti“ v pojetí Z. Heluse.

Uveďte determinanty tělesného, psychického a sociálního vývoje dítěte. Představte vývojovou teorii E. H. Eriksona. Soustřeďte se na determinanty socializace a učení dítěte v mateřské škole.

2.

Charakterizujte proměny přístupu k dítěti a dětství. Zhodnoťte význam předškolní výchovy a vzdělávání v historickém pohledu a současné reflexi. Inspirujte se myšlenkami významných pedagogických osobností (např. J. A. Komenský, F. Fröbel, J. V. Svoboda, M. Montessori, I. Jarníková, J. Dewey, Z. Helus).

Charakterizujte senzomotorické učení a metody a formy rozvíjení senzomotorických dovedností dětí v mateřské škole. Zhodnoťte význam mateřské školy v procesu utváření laterality v předškolním věku.

3.

Vymezte aktuální pojetí a cíle předškolního vzdělávání a způsoby jejich projektování, naplňování a evaluace. Soustřeďte se na vztah cílů a klíčových kompetencí ve výchovně-vzdělávacím procesu v mateřské škole.

Vysvětlete souvislosti emočních a konativních složek osobnosti dítěte a jejich význam při dosahování výchovně-vzdělávacích cílů v mateřské škole. Vysvětlete význam intrinsické a extrinsické motivace. Popište způsoby práce s dítětem podle jeho temperamentového založení.

4.

Objasněte principy pedagogické komunikace v mateřské škole. Uveďte komunikační vztahy ve výchovně vzdělávacím procesu v mateřské škole. Reflektujte proměny vztahu mateřská škola a rodina po roce 1989.

Uveďte stadia řečového vývoje dítěte a popište vztah vývoje řeči a myšlení dítěte. Zhodnoťte možnosti rodiny a mateřské školy při rozvíjení řeči, dalších komunikačních kompetencí a rané gramotnosti dítěte předškolního věku.

5.

Uveďte formy hodnocení dítěte v mateřské škole. Zhodnoťte význam hodnocení pro vývoj sebepojetí dítěte a porovnejte různé přístupy k hodnocení ve vývoji dítěte.

Charakterizujte vývojové stadium dětství a jeho specifika – biologická, sociální a psychická. Uveďte základní vývojové přístupy k jednotlivým oblastem vývoje (využijte poznatků ze studia děl J. Piageta, L. Kohlberga, E. H. Eriksona a dalších autorů).

6.

Vymezte vztah autority a svobody ve výchově a vzdělávání. Srovnajte historický kontext a soudobé pojetí. Charakterizujte pojetí kázně v předškolní výchově a vzdělávání. Uveďte metody mravní výchovy dítěte v předškolním věku a možnosti rodiny a mateřské školy v procesu rozvíjení morální stránky osobnosti dítěte.

Zhodnoťte možnosti rozpoznání poruch chování u dětí předškolního věku. Charakterizujte příčiny agresivního chování dítěte a navrhněte způsoby řešení. Uveďte školská poradenská a preventivně výchovná zařízení poskytující rodičům a pedagogickým pracovníkům v případě poruch chování poradenskou pomoc.

7.

Uveďte právní aspekty rodinné i institucionalizované předškolní výchovy a vzdělávání. Charakterizujte specifika učitelské profese, profesní přípravy a pracovní náplň učitelky mateřské školy u nás a v zahraničí.

Analyzujte poruchy socializace u dítěte předškolního věku. Vymezte pojmy deprivace, subdeprivace, CAN. Popište možnosti a povinnosti mateřské školy při detekci těchto jevů a způsoby práce s takto ohroženým dítětem.

8.

Představte principy projektování, evaluace a autoevaluace pedagogické práce v mateřské škole. Zaměřte se na metody a organizační formy výchovně-vzdělávacích činností v mateřské škole.

Uveďte psychologický význam a funkce hry v životě dítěte. Popište vývojové etapy dětské hry. Zhodnoťte význam a přínos volné hry pro dítě a skupinu dětí předškolního věku.

9.

Porovnejte pozici a význam mateřské školy jako součásti vzdělávacího systému v České republice a ve dvou vybraných státech Evropy. Zhodnoťte přínosy a rizika dobrovolné a povinné institucionalizované předškolní výchovy a vzdělávání.

Charakterizujte specifika procesu učení u dítěte předškolního věku. Porovnejte vybrané přístupy k možnostem podpory učení dítěte (využijte poznatků ze studia děl J. Piageta a B. Inhelderové, L. S. Vygotského, J. S. Brunera).

10.

Vymezte podstatu a výchovně-vzdělávací principy alternativních koncepcí předškolního vzdělávání a jednu z nich podrobněji charakterizujte. Porovnejte alternativy s konceptem společného vzdělávání.

Charakterizujte význam spolupráce rodiny a mateřské školy v procesu socializace dítěte předškolního věku. Zhodnoťte význam učitelky a dětského kolektivu v mateřské škole z hlediska výchovy dítěte a z hlediska rozvíjení jeho sociálních a personálních kompetencí.

11.

Uveďte specifika výchovně-vzdělávacích obsahů v mateřské škole. Popište rozdíly vybraných vzdělávacích programů pro předškolní vzdělávání z hlediska obsahu, metod a evaluace dosahování cílů (Rok v mateřské škole, Kurikulum podpory zdraví v MŠ, Začít spolu aj.).

Charakterizujte profesi učitelky mateřské školy jako pomáhající profesi a objasněte problematiku zátěže, rizik, stresu, adaptačních mechanismů organismu a prevence syndromu vyhoření.

12.

Zhodnoťte možnosti a meze pedagogické diagnostiky v práci učitelky mateřské školy. Uveďte možnosti spolupráce mateřské školy se sítí poradenských zařízení (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, aj.).

Popište stadia vývoje dětské kresby. Uveďte zásady orientačního psychodiagnostického a socioterapeutického využití dětského kresebného vyjádření.

13.

Charakterizujte vývoj institucí předškolního vzdělávání se zaměřením na aktuální problémy a trendy v předškolním vzdělávání (dobrovolné – povinné; státní, církevní a soukromé mateřské školy, dětské skupiny atd.) v českém i mezinárodním kontextu.

Vysvětlete proces vývoje a rozvíjení kognitivních procesů dětí předškolního věku. Zhodnoťte význam mateřské školy v procesu kognitivního vývoje dítěte s ohledem na individuální specifika.

14.

Uveďte způsoby vnitřní diferenciaci v MŠ, popište přednosti a rizika zařazování dětí do věkově homogenních a heterogenních tříd. Zhodnoťte způsob adaptace dětí na mateřskou školu v homogenní a heterogenní třídě.

Specifikujte kritéria školní zralosti a připravenosti a popište způsoby práce mateřské školy s dětmi před nástupem do základní školy, případně s dětmi s odkladem povinné školní docházky. Vysvětlete rizika udělení dodatečného odkladu povinné školní docházky. Posuďte význam přípravné třídy jako kompenzační vzdělávací instituce.

15.

Uveďte hlavní principy integračního a inkluzivního přístupu při společném vzdělávání. Představte způsoby individualizované pedagogické činnosti s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole (využijte znalosti věcného obsahu vyhlášky č. 27/2016 Sb., v platném znění).

Charakterizujte význam mateřské školy při rozvíjení oblastí psychiky dítěte zásadních pro utváření jeho počáteční gramotnosti. Zhodnoťte možnosti i rizika rané diagnostiky případných projevů specifických poruch učení v předškolním věku.

Obsahová správnost	
Předkládající katedra	Katedra pedagogiky a psychologie
Jméno předkladatele	doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.

